

Commissie
van Toezicht
Leuven Hulp

JAARVERSLAG 2022
COMMISSIE VAN TOEZICHT
BIJ DE HULPGEVANGENIS IN LEUVEN

1.	De Commissie van Toezicht.....	1
1.1.	Samenstelling.....	1
1.2.	Werking.....	2
1.3.	Behandeling van verzoeken van gedetineerden.....	7
2.	De penitentiaire inrichting.....	10
3.	Het toezicht.....	11
3.1.	Belangrijkste thema's die werden opgemerkt door de CvT.....	11
3.2.	Transversaal thema van het jaar 2022: overbevolking.....	18
4.	Het beklagrecht.....	25
4.1.	De cijfers.....	25
4.2.	Kwalitatieve analyse.....	25
5.	De drie belangrijkste besluiten en aanbevelingen van de CvT voor 2022.....	33
5.1.	Materiële omstandigheden.....	33
5.2.	Communicatie.....	33
5.3.	Werk.....	34
5.4.	Materiële omstandigheden.....	34
5.5.	Communicatie.....	35
5.6.	Werk en zinvolle dagbesteding.....	35
6.	Belangrijkste uitdagingen van de CvT en belangrijkste werkdomeinen voor het jaar 2023.....	37

1. De Commissie van Toezicht

1.1. Samenstelling

BOONS Lena, Criminologe/ psychotherapeute

CARLE Jole, Juriste

DEBOUTTE Reinhilde - Voorzitster, Juriste

DEMETER Kris - Ondervoorzitter, Pedagoog

DE PRETER Mathy, Toezichthouder Omgevingsinspectie

HEYVAERT Peter, Jurist

NYS Louis - Secretaris, Jurist

OTTE Johan, Jurist

RUTGEERTS Nina, beleidsmedewerkster CM-Zorgkas.

STALLAERT Elke, Sociaal werkster, criminologe

UTEN YORNE, Gewestelijk stedenbouwkundig inspecteur bij het departement omgeving

VANDEBRIEL Ziggy, Protection Officer Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen

VANDENPUT ELLEN, criminologe/ juriste

VAN der VLIET Stefaan, Arts

VERHESSCHEN Katrien, Juriste

WOUTERS Katty, Beleidsadviseur Vlaams-Brabant

Klachtencommissie

OTTE Johan - Voorzitter

DEMETER KRIS (tot 25 februari 2022) **RUTGEERTS Nina** (vanaf 1 september 2022)

VANDEBRIEL Ziggy

1.2. Werking

I. Algemene beschrijving

De commissie vergadert minimaal één keer per maand. De vergaderingen vinden plaats in de gevangenis.

Een week voor de maandvergadering, komen de voorzitter, de ondervoorzitter, een maandcommissaris en de secretaris samen om een tussentijdse stand van zaken op te maken en de volgende maandvergadering voor te bereiden.

Voor de bezoeken aan de gevangenis worden telkens twee maandcommissarissen aangesteld, waarvan één verantwoordelijk is voor de opmaak van het maandverslag, deelneemt aan het maandelijks overleg met de directie en aanwezig is bij de tussentijdse vergadering.

Tijdens het jaar 2022 werden door de leden van de commissie als maandcommissaris 53 bezoeken aan de gevangenis gebracht.

Daarnaast zijn er bezoeken in het kader van de infomomenten voor personen in detentie en personeel, willekeurige bezoeken aan gedetineerde personen, bezoeken in het kader van specifieke opdrachten, ...

Maandelijks is er een overlegvergadering van de voorzitter en een maandcommissaris met de directie. De agendapunten die de commissie wenst te bespreken worden vooraf aan de directie meegedeeld. Het verslag van dit overleg is een vast agendapunt tijdens de maandvergaderingen.

Die gesprekken verlopen in een positieve en transparante sfeer met wederzijds respect. De directie verstrekt de commissie, vaak op eigen initiatief, de gegevens die nuttig kunnen zijn bij het uitvoeren van haar opdrachten. Ook wanneer zich in de gevangenis ernstige incidenten hebben voorgedaan, worden die aan de commissie gemeld. De directie bezorgt de commissie eveneens de verslagen van het overlegorgaan in de gevangenis en via het CAW krijgt de commissie toegang tot de maandelijks kalender met de activiteiten voor de gedetineerden.

De commissie verheugt zich over de positieve samenwerking met de verschillende actoren binnen de gevangenis.

De leden van de Klachtencommissie (KC) zijn nooit maandcommissaris. Zij nemen geen deel aan de overlegvergadering met de directie maar hebben op geregelde tijdstippen een eigen overlegmoment. Wanneer een lid van de klachtencommissie belet is, wordt hij of zij vervangen door een lid van de CvT. Er wordt over gewaakt dat deze persoon tijdens de betrokken maand geen maandcommissaris is.

De leden van de KC nemen wel deel aan de maandvergaderingen van de commissie. Op de agenda hiervan is de werking van de KC een vast agendapunt.

Hier wordt een algemeen overzicht gegeven van de uitspraken van de KC en van de uitspraken van de Beroepscommissie die nuttige info kunnen bevatten voor de CvT.

II. Best practices

De leden van de commissie hebben toegang tot een Dropbox account waar alle achtergrondinformatie die nuttig kan zijn voor de maandcommissarissen wordt verzameld. Hier bevindt zich ook een document “informatie en goede praktijken voor de maandcommissaris”, dat constant wordt geactualiseerd.

In het jaar 2022 werd bij de leden opnieuw een bevraging gedaan over hoe zij de werking van de commissie ervaren en beoordelen. De resultaten hiervan worden besproken tijdens de maandvergaderingen.

Naast het opvolgen van individuele grieven wordt ook aandacht besteed aan het verzamelen van algemene informatie en gegevens over de gevangenis. Daardoor heeft de commissie een beter inzicht verworven in het organogram van en de dagelijkse gang van zaken in de instelling.

Naast de directie werden ook vertegenwoordigers van het CAW en van de PSD in een maandvergadering uitgenodigd om hun werking toe te lichten.

De initiatieven om de Commissie van Toezicht en de Klachtencommissie meer bekendheid te geven in de instelling werden in 2022 voortgezet. Zo werden, in overleg met het CAW infosessies georganiseerd voor de personen in detentie. Die gebeurden in kleine groepen (per sectie). Ook met het personeel, beginnend met de adjudanten, waren er kennismakingsmomenten. Deze initiatieven hadden tot doel een correcter beeld te scheppen van de toezichtsorganen en de indruk weg te nemen dat zij de zoveelste inspectiedienst in de gevangenis zijn. Daarnaast bleek dat er nood was aan informatie over de precieze taakverdeling tussen de beide toezichtsorganen.

Nieuw in 2022 was het project om willekeurig in gesprek te gaan met personen in detentie. Het project heeft een bescheiden aanvang gekend maar zal in de toekomst worden voortgezet.

Dit jaar werd ook besloten voor alle grieven die geen specifieke (mondelijke) terugkoppeling vereisten (bijvoorbeeld die waarbij louter een bepaalde situatie werd gemeld) de indiener schriftelijk op de hoogte te brengen van het gevolg dat aan zijn grief werd gegeven. Wanneer de maandcommissaris er wegens tijdsgebrek niet in slaagt alle personen te zien die een gesprek hebben aangevraagd, wordt dit ook via een briefje aan de betrokkenen meegedeeld. De eerste ervaringen leren dat dit door de betrokkenen erg op prijs wordt gesteld.

Ten gevolge van de vele opmerkingen en klachten in dit verband werd binnen de commissie een kennisgroep “kantinelijsten” opgericht. Het is de bedoeling in de toekomst ook rond andere thema’s dergelijke kennisgroepen te vormen.

III. Belangrijkste problemen die de commissie bij haar werking ondervond

Samenwerking tussen de Commissie van Toezicht en de Klachtencommissie

Tijdens de maandvergaderingen in 2022 is veel aandacht besteed aan de verhouding en de taakverdeling tussen de Commissie van Toezicht en de Klachtencommissie.

De voornaamste vragen hierbij waren:

- In welke mate kan een maandcommissaris de persoon in detentie adviseren over het al dan niet indienen van een klacht;
- In welke mate kan de maandcommissaris de gedetineerde persoon bijstaan bij het formuleren van de klacht of helpen bij de vertaling;
- Kan de maandcommissaris ingaan op een vraag van de gedetineerde persoon naar de stand van zaken in de behandeling van zijn klacht c/q beroep;
- Kan de gedetineerde persoon toelichting vragen bij een uitspraak van de Klachtencommissie en wie kan die bezorgen.

Het is moeilijk op deze vragen in de praktijk een eenduidig en duidelijk antwoord te geven maar in grote lijnen neemt de commissie de volgende houding aan.

- Het is niet aan de maandcommissaris om een persoon in detentie voor te stellen een klacht in te dienen maar hij of zij kan in specifieke gevallen wel op die mogelijkheid wijzen. Ook wanneer de maandcommissaris oordeelt dat een klacht manifest niet-ontvankelijk is, mag hij niet vooruitlopen op een beslissing hierover door de KC. Hij of zij kan de gedetineerde persoon hierop wijzen, maar hem niet verhinderen klacht in te dienen:

De maandcommissaris kan de formele voorwaarden voor het indienen van een klacht en de procedure toelichten en een klachtenformulier ter beschikking stellen als dat niet voorhanden is:

De maandcommissaris kan de klacht in ontvangst nemen en doorsturen naar de Klachtencommissie. Sommige klachten worden trouwens rechtstreeks in de brievenbus van de commissie gedeponneerd;

- Het behoort niet tot de opdracht van de maandcommissaris om de klacht voor de indiener op papier te zetten. De maandcommissaris kan wel controleren of

de klacht aan minimale formele vereisten voldoet, met name of zij ondertekend en gedagtekend is en of zij in het Nederlands werd opgesteld;

Aangezien het de persoon die een klacht heeft ingediend tijdens de hele procedure vrij staat een tolk of vertaler te kiezen, kan de maandcommissaris die rol wel opnemen. De vertaling van de klacht moet worden afgeleverd voor het verstrijken van de indieningstermijn;

- Informatie over de stand van zaken bij de behandeling van een klacht kan alleen door een lid van de KC worden verstrekt;
- Een maandcommissaris kan, als dat nodig mocht blijken, aan een persoon in detentie toelichting verstrekken bij een uitspraak van de Klachtencommissie. De Klachtencommissie brengt de Commissie van Toezicht op de hoogte wanneer zij vermoedt dat hier behoefte aan is.

Bekendheid van de respectieve opdrachten van de Commissie van Toezicht en de Klachtencommissie

De onderscheiden opdrachten van de Commissie van Toezicht en de Klachtencommissie zijn, zeker bij de personen in detentie niet altijd duidelijk. Dat is een van de redenen waarom de Commissie van start is gegaan met infosessies binnen de gevangenis. Hierom pleit de commissie er ook voor om gezamenlijke infobrochures te maken, waarin de beide instanties naast elkaar worden geplaatst.

Personen in detentie hebben niet altijd een duidelijk zicht op de precieze rol van de commissie, die zij soms zien als een hulpverlener. Dit kan aanleiding geven tot ontgoocheling wanneer de commissie geen pasklare oplossing kan bieden voor bepaalde persoonlijke problemen en wijst op de nood aan meer psychosociale zorg binnen de muren van de gevangenis.

Ook de procedures voor het indienen van een klacht zijn niet altijd duidelijk voor de gedetineerde personen en het bewakingspersoneel; bijvoorbeeld de vraag in welke gevallen men zich tot de Klachtencommissie dan wel tot de Beroepscommissie moet richten. De nieuwe klachtenformulieren zijn een verbetering op dit vlak.

Beschikbaarheid van klachtenformulieren

De commissie heeft vastgesteld dat personen in detentie niet altijd beschikten over de formulieren voor het indienen van een klacht of niet wisten waar ze die konden bekomen. Dit is in de loop van het jaar na gesprekken met de directie wel grotendeels rechtgezet, zo worden de formulieren in de bibliotheek en bij de ronddeling 's avonds ter beschikking gesteld.

Een voorstel van de commissie om bij elke tuchtspraak meteen ook een formulier voor het indienen een klacht af te leveren, werd door de directie verworpen. Zij wijst erop dat ook voor de andere beroepsmogelijkheden geen formulieren worden bezorgd; dat de PBA verantwoordelijk voor de tucht het formulier beschikbaar heeft en dat de mogelijkheid om klacht in te dienen duidelijk wordt vermeld in de tuchtbeslissing. De directie verklaart dat zij ook zelf de betrokkenen geregeld mondeling op deze mogelijkheid wijst en geregeld zelf formulieren overhandigt.

Bemiddeling

Bemiddeling in het kader van de klachtenprocedures wordt momenteel niet toegepast omwille van terughoudendheid bij de directie.

De directie benadrukt in dit verband dat zij geregeld gedetineerden op rapport ziet in functie van gemelde problemen en/of in kader van een rapport directeur, zonder dat er een tuchtprocedure wordt opgestart. Hierbij wordt soms ook personeel betrokken. Zij wijst er ook op dat wanneer er besloten wordt om een formele tuchtprocedure op te starten, de basiswet de procedure bepaalt en er een gesprek plaatsvindt (waarbij de gedetineerde zich kan laten bijstaan door een advocaat), waardoor op dat moment bemiddeling niet meer het geschikte instrument is.

De commissie blijft van oordeel dat in elke fase bemiddeling een nuttig instrument is in de relatie tussen de verschillende actoren binnen de gevangenis, niet alleen informeel maar ook formeel in het kader van een klachtenprocedure.

Zij vraagt de CTRG om deze nood op de agenda te houden en initiatieven te nemen om in overleg met het DG EPI een cultuur van bemiddeling in de gevangenissen te stimuleren.

Bereiken van gevangenisbevolking

De commissie is er zich van bewust dat zij via de individuele contacten slechts een beperkt deel van de personen in detentie bereikt en dat dit haar beeld van het leven in de gevangenis beïnvloedt.

Daarom zal de commissie in de toekomst blijven inzetten op het bekendmaken van haar werking binnen de gevangenis, onder meer door het 'willekeurig' uitnodigen van en spreken met gedetineerde personen (cf. *supra*).

Beperkte impact van de Commissie van Toezicht

De commissie stelt vast dat de structurele impact van haar tussenkomsten vaak beperkt is; dit wordt ook herhaaldelijk opgeworpen door gedetineerde personen. De commissie houdt toezicht en meldt vaststellingen aan de directie of aan de

CTRG. Het remediëren aan bepaalde toestanden vergt opvolging en daar heeft de commissie niet altijd de middelen voor.

Begrijpelijk taalgebruik

De Commissie stelt in haar dagelijkse praktijk vast dat een aanzienlijk deel van de bevolking in de Leuvense Hulpgevangenis schriftelijke en verbale communicatie niet altijd begrijpt doordat ze de Nederlandse, Franse of Engelse taal niet machtig is, doordat er sprake is van een verstandelijke beperking, lijden aan cognitieve of psychische problemen of doordat ze communicatief erg zwak staan. Tijdens de maandvergaderingen is geregeld de vraag gesteld of hiermee voldoende rekening wordt gehouden in de communicatie van de Commissie van Toezicht en de Klachtencommissie, en in welke mate de commissie erop moet toezien dat ook andere instanties dit voor ogen houden.

De commissie is van oordeel dat dit een constante zorg moet zijn, zowel in de schriftelijke als in de mondelinge communicatie.

1.3. *Behandeling van verzoeken van gedetineerden*

In 2022 behandelde de commissie 211 grieven en vragen, die voor het overgrote deel via rapportbriefjes werden ingediend; een aantal dossiers werd gestart naar aanleiding van informatie door derden zoals penitentiaire beambten, het CAW of op eigen initiatief van de commissie.

De rapportbriefjes worden door de personen in detentie gedeponereerd in één van de twee brievenbussen van de commissie.

Hoewel op de brochures en affiches die in de gevangenis worden verspreid het emailadres van de commissie vermeld is, wordt zij langs deze weg niet gecontacteerd door de personen in detentie.

Inhoudelijk

I. Detentieomstandigheden: 40 verzoeken

Het grootste aantal contacten in deze groep betrof de werking van de kantine (11). Daarnaast waren er vragen over de regeling voor het binnenbrengen van eigen kledij (4), de netheid, veiligheid en temperatuur van de verblijfsruimtes (7) en de hygiëne van de douches (2). De overige contacten hadden betrekking op de kosten voor televisie in duocellen, het ontbreken van een plaatsbeschrijving van de verblijfplaatsen, de vergoeding van schade aangebracht door personen in detentie en discussies over het bezit van verboden voorwerpen.

II. Contacten met de buitenwereld en familiale band: 4 verzoeken

De grieven in deze groep hielden allen verband met het bezoek, inclusief het videobezoek.

III. Regime en activiteiten: 12 verzoeken

Negen grieven in deze groep hadden betrekking op het (gebrek aan) arbeidsmogelijkheden en de verloning. Eén (collectieve) grief was gericht tegen de afschaffing van de avondwandeling tijdens corona en één grief had betrekking op het ontbreken van halalproducten in de kantine.

IV. Gezondheidszorg: 31 verzoeken

Vier grieven hadden betrekking op de algemene zorgverlening en zes op (de nood aan) gespecialiseerde zorg (ziekenhuis, tandarts, ...). Opvallend blijft het aantal tussenkomsten bij personen met een psychische problematiek (13). Vier contacten betroffen het soort medicatie en de wijze waarop die wordt verstrekt, en één de toegankelijkheid van de gevangenis voor personen met een handicap. Ten slotte waren er nog twee grieven over de medische isolatie tijdens de coronaperiode.

- Er werden 14 medische casussen behandeld. Elf hiervan zijn door de arts geklasseerd als afgehandeld. Van twee casussen kent de arts de toestand niet en één persoon met een medische casus is ontslagen uit de inrichting.

V. Orde en veiligheid: 36 verzoeken

Deze tussenkomsten hadden vooral betrekking op tuchtsancties en bijzondere veiligheidsmaatregelen (14), onderzoek van de verblijfsruimte (11) en foullering op het lichaam (4). Andere contacten betroffen de strafcel, het opleggen van voorlopige maatregelen en de vraag om camerabeelden te bekijken.

VI. Incidenten: 10 meldingen

Wanneer zich in de gevangenis ernstige incidenten voordoen, wordt de commissie hiervan op de hoogte gebracht door de directie. In de loop van het jaar 2022 heeft de directie tien keer melding gemaakt van een incident. Het betrof agressie tussen gedetineerden, ernstige weerspanning en agressie ten aanzien van het bewakingspersoneel, brandstichting in de verblijfsruimte, poging tot zelfmoord en weerspanning van een grote groep personen tijdens de wandeling.

VII. Detentieplan: 14 verzoeken

Het overgrote deel van de grieven in deze categorie had betrekking op (de voorbereiding van) uitgaansvergunningen (6) en voorwaardelijke invrijheidsstelling (5). Vaak ging dit gepaard met vragen over de werking van de PSD. Andere contacten hielden verband met het statuut van geïnterneerden (2) en met de procedure voor de SURB (1).

VIII. Personeel: 25 verzoeken

21 grieven, opmerkingen en vragen hadden betrekking op de relaties met het bewakingspersoneel, vier met de directie. Het ongepaste gedrag van een penitentiair beambte gaf aanleiding tot collectieve verontwaardiging. De persoon die de Commissie hierover inlichtte vertegenwoordigde de bezorgdheid van meerdere personen, niet alleen op zijn sectie. De directie is op de hoogte en de commissie volgt dit op. Bij dergelijke grieven vraagt de commissie steeds dat alle betrokkenen zich persoonlijk tot de commissie wenden en de feiten zo precies mogelijk omschrijven. *Garanties: 10 verzoeken*

Zes contacten hadden het statuut van de persoon in detentie als voorwerp; twee de toegang tot een advocaat en drie het Huishoudelijk reglement, waarvan de geactualiseerde versie eind 2022 nog steeds niet beschikbaar was.

2. De penitentiaire inrichting

Belangrijkste wijzigingen tegenover het jaar 2021

Toename van het aantal bedden

Leuven Hulp telt 131 verblijfsruimtes. Tot einde 2021 waren dit 78 monocellen en 53 duocellen, in totaal 184 bedden. Begin 2022 werden 20 monocellen extra omgebouwd tot duocellen, zodat het aantal beschikbare bedden verhoogd werd tot 204.

Eigen kledij

Ten gevolge van de COVID crisis was het voor personen in detentie de voorbije jaren niet mogelijk kledij van buiten de gevangenis te ontvangen. Deze maatregel werd in 2022 in fases opgeheven.

Personen die na 1 maart 2020 in de gevangenis kwamen, hebben als eerste de mogelijkheid gekregen om persoonlijke kledij te dragen. Vanaf 27 juli 2022 kwam daar de groep bij die tussen 1 december 2019 en 1 maart 2020 zijn binnengekomen. Vanaf 1 september werd de mogelijkheid veralgemeend tot alle gedetineerde personen.

Nieuwe initiatieven

De gevangenis heeft in 2022 samen met Leuven Centraal een project ingediend bij het Europees sociaal fonds dat ertoe strekt de activiteiten van de lokale netwerkorganisaties beter af te stemmen op de individuele behoeften van de personen in detentie. Met het project willen de deelnemers een antwoord bieden op drie vragen:

- Hoe kan de brug tussen het leven in de gevangenis en dat erbuiten worden verstevigd;
- Hoe kunnen projecten worden omschreven die intensiever met de personen in detentie omgaan en ze ruimer omkaderen;
- Hoe kunnen de tussenschotten tussen de instanties waarmee de personen in detentie in contact komen worden afgebouwd.

3. Het toezicht

3.1. Belangrijkste thema's die werden opgemerkt door de CvT

I. Detentieomstandigheden

Kantine

Zoals ook de voorbije jaren ontving de Commissie een groot aantal klachten over de werking van de kantine,

- De prijzen voor een reeks producten worden te hoog geacht en, bijvoorbeeld voor fruit, te weinig aangepast aan de evolutie van de prijzen voor dergelijke producten.
De hoge prijzen worden, naast de inflatie, verklaard door de kosten voor inpakken en leveren door de distributeur en door een afname van 7% op bepaalde producten door de gevangenis, ten bate van het steunfonds. De verloning voor werk in de gevangenis is niet mee gestegen met de prijsverhogingen in de kantine;
- Andere grieven hadden betrekking op het aanbod dat te weinig zou worden aangepast. Personen in detentie vragen dat bepaalde zaken, zoals haarverzorgingsproducten voor personen van Afrikaanse afkomst, energydranken, halal-voedingswaren worden toegevoegd;
- Personen in detentie vragen om bepaalde elektrotoestellen te kunnen aankopen, bijvoorbeeld een kookplaat of een magnetron;
- Ook werd de vraag gesteld waarom de lijsten niet in het Frans beschikbaar zijn.

Wat de aanschaf van elektrotoestellen betreft wijst de directie erop dat die slechts mogelijk is in de mate dat het elektriciteitsnet in een oude gevangenis niet wordt overbelast. Bepaalde toestellen, zoals een rijstkoker zullen op termijn in het aanbod worden opgenomen.

De directie verklaart dat het aanbod in de kantine nu al erg ruim is en niet onbeperkt kan worden uitgebreid. Zij geeft toe dat een grondige herziening van de katinelijsten in 2022 moeilijk was door de invoering van een nieuw beheerssysteem en personeelstekorten op de boekhouding, maar is wel bereid

het aanbod grondig te bekijken zodra die moeilijkheden van de baan zijn. Zij staat hierbij open voor suggesties door de CvT.

De vertaling van alle kantenlijsten naar het Frans en het bijwerken hiervan zou te veel mankracht vergen. Bovendien zou dit de vraag oproepen naar vertalingen in ander talen.

Kledij

In 2022 werd trapsgewijs voor de personen in detentie de mogelijkheid ingevoerd eigen kledij te dragen. Dit vergde een reeks aanpassingen door de gevangenis: het opzetten van een registratiesysteem, het voorzien in stockageruimte, de aankoop van wasmachines en het inrichten van een wasserette.

Personen in detentie hadden problemen met het feit dat initieel geen jeans- of andere kledij die metalen bevatten, mocht worden binnengebracht. Dit werd in een latere fase verholpen, al kan dergelijke kledij niet overal worden gedragen.

De meeste grieven in dit verband hadden betrekking op het feit dat slechts twee keer per jaar kledij mag worden binnengebracht en in tussentijd niet kan worden gewisseld. Blijkbaar werden nogal wat personen verrast door deze beperking. De directie verklaart dat deze regeling door de beperkte opslagcapaciteit van de gevangenis, maar ook past in een beleid om de personen in detentie meer verantwoordelijkheid te geven. Bij tekorten aan bepaalde kledingstukken is er nog steeds gevangenskledij beschikbaar.

Celinventaris en plaatsbeschrijving

De persoon in detentie is verantwoordelijk voor de schade die hij aan zijn verblijfsruimte heeft veroorzaakt en kan hiervoor tuchtrechtelijk gesanctioneerd worden. Dit geeft geregeld aanleiding tot discussie over de vraag wie vastgestelde schade heeft aangericht en ze dus moet vergoeden. Om dergelijke discussies te voorkomen bepaalt de CB 107: *“In dit verband is het nuttig een plaatsbeschrijving van de verblijfsruimte op te stellen vóór de ingebruikname ervan door de gedetineerde. Dit document, opgesteld in aanwezigheid van de gedetineerde, wordt ondertekend door het personeelslid en de gedetineerde en bewaard in het persoonlijk dossier van de gedetineerde.”*

De commissie heeft er bij herhaling op aangedrongen dat in Leuven Hulp dergelijke plaatsbeschrijvingen worden opgemaakt. De directie verklaart zich hier ook voorstander van, maar gezien de veelheid aan bewegingen, verhuizen en de toegenomen bevolking is dit vaak niet haalbaar.

De directie beklemtoont hierbij dat zij alleen tot een schade-eis overgaat wanneer de verantwoordelijkheid van de betrokkene objectief kan worden vastgesteld. Zij spoort de personen in detentie ook aan zelf de verblijfsruimte te inspecteren op eventuele schade en dit te melden.

De commissie blijft bij haar standpunt dat de opmaak van een plaatsbeschrijving veel discussies in dit verband kunnen voorkomen.

Infrastructuur

Tijdens de hittegolf in de zomer van 2022 werden de “winketten” opengezet, maar waren er geen verdere maatregelen genomen tegen de warmte. De gedetineerde personen konden een ventilator aanschaffen aan 60 euro (prijs bij de leverancier op dat moment). Een aantal onder hen vond dit erg duur. De commissie is het daarmee eens.

Strafcellen

Tijdens de winterperiode was het op bepaalde momenten in de strafcellen erg koud. De commissie heeft dit met de directie besproken, die onder meer heeft gewezen op de verouderde staat van de verwarmingsinstallaties. Het probleem heeft zich overigens op de hele vleugel voorgedaan. Een vervanging van de ketel wordt overwogen.

Omdat in de stafcellen geen klerhaken voorhanden zijn, werden de kleren van de betrokkenen op de grond gelegd. Dit werd met de directie besproken, die het probleem heeft verholpen door manden te plaatsen waarin de kleren kunnen worden opgeborgen.

Televisie

De personen in detentie betalen 4 euro per week per persoon. Personen die een sociale lening kregen en personen die op dat moment over geen geld beschikken hoeven dit bedrag niet te betalen. Deze kostprijs wordt als erg hoog ervaren, zeker voor personen die geen werk hebben. Bovendien wordt het onbegrijpelijk en onrechtvaardig geacht dat personen in een duocel allebei de vergoeding moeten betalen. Ook de commissie heeft de directie gemeld dat zij de logica achter deze regeling niet ziet. Er zijn andere gevangenisstrafzaken waar het bedrag in een duocel wordt verdeeld over de twee bewoners.

De directie verklaart dat het bedrag van vier euro per persoon noodzakelijk is om alle kosten te dekken: aankoop toestellen, dvd-spelers die vaak stuk gaan, aansluitingen, abonnementen, ... Als er overschot is gaat die naar het steunfonds.

De directie merkt hierbij op dat wordt gekozen voor een systeem van solidariteit om de televisie niet af te nemen of het aantal kanalen te beperken wanneer er geen geld is. Niet in elke gevangenis behoort de DVD-speler tot het standaard-aanbod op cel.

Volgens de directie zou een vergoeding per cel en niet per persoon in een gevangenis met een groot aantal duocellen en veel celwissels het beheer erg complex maken. Zij weet uit ervaring dat een vergoeding per cel tot gevolg zou kunnen hebben dat de "dominante" bewoner de volledige kost afschuift op zijn medebewoner. Dit laatste argument lijkt de commissie niet overtuigend, aangezien de vergoeding kan gebeuren via afhoudingen op de rekeningen. Hierop antwoordde de directie dat een dergelijk systeem verdere opvolging vergt én het akkoord om meer te betalen bij verhuis naar een monocel, wat geregeld gebeurt.

Personen met een handicap

Leuven hulp is met zijn verouderde infrastructuur niet geschikt om personen in een rolstoel op te vangen. Zij kunnen zich alleen in het gebouw bewegen met extra hulp van het personeel. Toch gebeurt het -weliswaar zelden- dat personen met een fysieke handicap door de onderzoeksrechter in de instelling in voorhechtenis worden genomen.

II. Contacten met de buitenwereld

Videobezoek

Sinds corona is er erg veel interesse in videobellen. De roosters voor de twee beschikbare posten zijn vrijwel permanent volzet. De directie is zich hiervan bewust en onderzoekt de mogelijkheid om een derde post toe te voegen, maar het probleem situeert zich hier vooral bij de beschikbaarheid van lokalen.

Contacten op de telefoon

De commissie ontving vragen van personen in detentie die bij binnenkomst hun telefoon moesten afgeven en daardoor niet langer beschikten over de nummers van hun gebruikelijke contacten.

Hierover ondervraagd antwoordde de directie dat bij het binnenkomen van de gevangenis de telefoon normaliter wordt uitgelezen, zodat de betrokkenen over hun contacten kunnen beschikken. Het probleem doet zich voor wanneer de telefoon door de gerechtelijke instanties in beslag is genomen.

III. Regime en activiteiten

De voornaamste vragen in deze categorie hadden betrekking op de mogelijkheden om in de gevangenis te werken. Cellmade, dat instaat voor het werkaanbod, ervaart veel concurrentie met maatwerkbedrijven. Tijdens de zomermaanden werd een werkhuis gesloten omdat er niet voldoende begeleidend personeel was.

Ondanks het feit dat de prijzen in de kantines verhogen, blijven de salarissen erg laag. Ook de directie is vragende partij om op dit vlak een inhaalbeweging te doen, zeker voor de personen die in de 'huishoudelijke diensten' zoals onderhoud, keuken of als fatik werken en nog minder verdienen dan wie in het werkhuis aan de slag kan.

Personen die de commissie contacteerden hadden ook problemen met het maximumloon van 250 euro per maand. De directie wenst dit plafond evenwel aan te houden om meer personen een kans te geven om te werken.

IV. Gezondheidszorg

- In de loop van het jaar 2022 werden twee artsen van het medisch team vervangen.

Een arts heeft om ongekennde redenen ontslag genomen. De andere arts werd door de arts van het CvT tot de orde geroepen, in samenspraak met de CTRG wegens slecht medisch functioneren. Daarna waren er geen klachten meer; enkele maanden later heeft ook deze arts ontslag genomen.

- Klachten over afwezigheid van tandheelkunde werden het laatste half jaar niet meer vastgesteld. In december heeft de tandarts haar ontslag gegeven (maar is terug aan de slag). De gevangenis moet tijdelijk beroep doen op de tandarts van Leuven-Centraal. Personen die uit een andere instelling worden overgeplaatst naar Leuven Hulp stellen vast dat zij hier niet dezelfde medicatie voorgeschreven krijgen. De commissie geeft dit door aan haar arts-lid.
- Een aantal klachten had betrekking op het verstrekken van medicatie.

Personen beklagden zich erover dat PBA's weigerden medicatie te verstrekken omdat de betrokkene ze niet persoonlijk in ontvangst nam. Hierover ondervraagd beaamde de directie dat de gedetineerde persoon de medicatie inderdaad persoonlijk in ontvangst moet nemen en controleren. Doet hij dat niet, dan wordt de medicatie afgeleverd op de geneeskundige dienst die oordeelt over de urgentie ervan.

Omgekeerd ontving de commissie ook grieven, waarbij gedetineerde personen zich beklagden over het feit dat PBA's zouden nakijken of zij de juiste medicatie verstrekken. Zij zagen dit als een inbreuk op het medisch geheim.

De directie antwoordde hierop dat de medicatie steeds wordt klaargemaakt door een apotheker. De PBA die de bakjes ronddeelt kan de inhoud zien (de geneesmiddelen zitten in de blister) maar dat betekent niet dat hij of zij vertrouwd is met de werking van het geneesmiddel.

De PBA's zijn niet bevoegd om na te gaan of de juiste medicatie werd verstrekt, dat moet de gedetineerde persoon zelf doen (vandaar het belang de medicatie zelf te ontvangen). Er is geen bijzondere regelgeving, maar de PBA's hebben wel een beroepsgeheim.

- Meer in het algemeen wordt ten aanzien van de patiënt steeds expliciet benadrukt dat de CVT-arts alleen een adviserende/overleggende rol heeft en zelf geen gezondheidszorg mag toedienen, zodat de personen in detentie weten wat ze eventueel van hem kunnen verwachten.

Daar staat evenwel tegenover dat de arts van de CvT Leuven Hulp al tweemaal aan de CTRG te kennen heeft gegeven dat de huidige regeling niet werkbaar is, met name doordat de CVT-arts geen lichamelijk onderzoek mag doen (is anamnese ook geen onderzoek?). Ook na aanpassing van het reglement kwam hierin geen verandering. De CVT-arts is van oordeel dat een arts de plicht heeft alles te doen wat in zijn mogelijkheden ligt om de patiënt bij te staan (regelgeving van de Orde van Artsen!)

De arts stelt vast dat klachten vaak een gevolg zijn van het niet goed begrijpen van de medische situatie door de persoon in detentie. Een goede uitleg biedt dikwijls een oplossing.

Er wordt steeds aan de personen in detentie met een medische klacht gevraagd terug contact op te nemen als er enkele weken later geen verandering in de medische situatie komt.

V. *Orde en veiligheid*

Controle van de verblijfsruimtes

De commissie ontving in dit verband grieven van tweeërlei aard:

- De verblijfsruimte worden na een controle wanordelijk achtergelaten, met persoonlijke voorwerpen die op de grond worden gegooid;
- De verplichting waarbij een “bericht van onderzoek van de verblijfsruimte” (bijlage 4 bij de collectieve brief nr.141) dient te worden achtergelaten wanneer de persoon in detentie niet aanwezig is bij een celfouille, wordt niet nageleefd.

De directie, die hierover werd aangesproken verzekert dat zij erop toeziet dat de controle van de verblijfplaatsen door het gevangenispersoneel met het nodige respect wordt uitgevoerd. Zij kan evenwel niet instaan voor controles uitgevoerd door de politie.

Wat de tweede opmerking betreft, erkende de directie dat dit voorschrift niet altijd werd opgevolgd. Er werden maatregelen genomen om hier nadrukkelijker op toe te zien en de commissie kon nadien vaststellen dat de briefjes inderdaad correct waren achtergelaten. De commissie blijft dit opvolgen.

VI. *Personeel*

Tijdens een periode waarin de gevangenisbevolking sterk toenam had Leuven Hulp te maken met personeelstekorten ten gevolge van afwezigheden wegens ziekte en door de onderbezetting van het personeelskader. De tekorten deden zich niet alleen voor bij het bewakingspersoneel, maar ook bij de administratieve medewerkers; boekhouding, griffie en personeelsdienst waren langere tijd onderbemand. In de loop van het jaar werden wel aanwervingsprocedures gestart om deze tekorten weg te werken, maar het personeelskader als dusdanig werd niet aangepast aan de toename van het aantal personen in detentie.

Het personeel van de gevangenis, inclusief de PSD kijkt met enig wantrouwen naar de plannen van de regering om in de nabije toekomst de korte gevangenisstraffen uit te voeren, wat wellicht aanleiding zal geven tot een verdere toename van het werkvolume.

De commissie is van oordeel dat de omgang van het bewakingspersoneel in Leuven Hulp met de personen in detentie over het algemeen correct en respectvol is.

Zoals dat ook de voorbije jaren het geval was, ontving de commissie een aantal grieven over het gedrag van bewakingspersoneel en geregeld komen hierbij dezelfde personen terug. De commissie behandelt deze grieven met de nodige voorzichtigheid maar meldt ze wel aan de directie. De directie is terughoudend om hierover in gesprek te gaan, maar de commissie heeft wel de indruk dat haar verklaringen hierover ernstig worden genomen. De directie verklaart overigens dat zij steeds in gesprek gaat met het betrokkene personeelslid als ze kennis neemt van concrete feiten en namen; zij acht dit noodzakelijk om op een open manier met het personeel om te gaan. Dit neemt niet weg dat volgens de directie een aantal van deze grieven eerder een gevolg zijn van een zekere mate van overdreven ijver in hoofde van de betrokken PBA's dan van regelrecht wangedrag.

3.2. Transversaal thema van het jaar 2022: overbevolking

I. Overzicht van de gevangenispopulatie in 2022.

De capaciteit van de Leuvense hulpgevangenis is 149. Tijdens de voorbije jaren werden er bedden (in duocellen) bijgeplaatst tot in totaal 184 bedden. Begin 2022 werden er nog eens 20 bedden bij geplaatst.

Men kan evenwel niet zeggen dat de capaciteit van de Leuvense Hulpgevangenis werd uitgebreid, want buiten het groter aantal bedden werden geen andere maatregelen genomen om de capaciteit te vergroten: er werd geen bijkomend personeel aangeworven, de ruimtes voor wandeling werden niet vergroot...

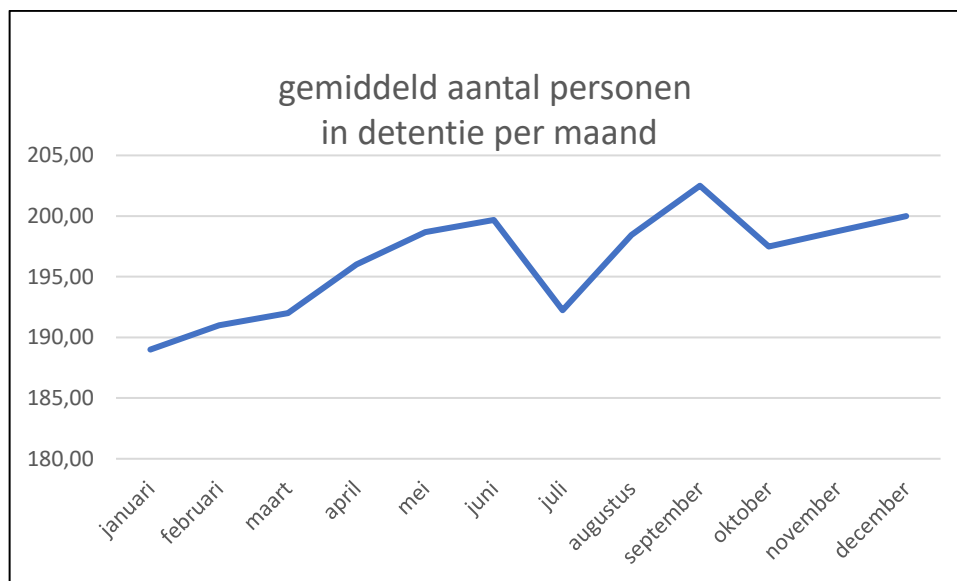
Dus blijft de capaciteit beperkt tot 149.

Onderstaande tabel geeft de werkelijke bezetting weer in 2022 (gemiddelde per maand volgens de vaststellingen van de CVT – zie ook bijlage).

	aantal personen in detentie	meer dan 149	% meer dan 149
januari	189,00	40,00	26,85
februari	191,00	42,00	28,19
maart	192,00	43,00	28,86
april	196,00	47,00	31,54
mei	198,67	49,67	33,33
juni	199,67	50,67	34,00
juli	192,25	43,25	29,03
augustus	198,43	49,43	33,17
september	202,50	53,50	35,91
oktober	197,50	48,50	32,55
november	198,75	49,75	33,39
december	200,00	51,00	34,23
gemiddeld	196,90	47,90	32,15

Tabel 1: gemiddelde bezetting per maand in 2022

Of grafisch voorgesteld

Bezetting Leuven-Hulp in 2022

Vastgesteld wordt dat:

- er gemiddeld telkens bijna 48 personen meer in detentie zijn dan de capaciteit van de Leuvense hulpgevangenis toelaat;
- de trendlijn stijgend is, wat dus wijst op een groeiend probleem;
- deze trend ook blijkt uit het feit dat in het eerste halfjaar een gemiddelde overbezetting was van 45,4 en in het tweede halfjaar van 49,2;
- de bijgeplaatste bedden, enkel voorzien als een tijdelijke maatregel, er nog altijd staan;
- het bijzonder verontrustend is dat er al op enkele dagen terug grondslapers waren; de extra bedden die bijgeplaatst waren volstonden toen niet.

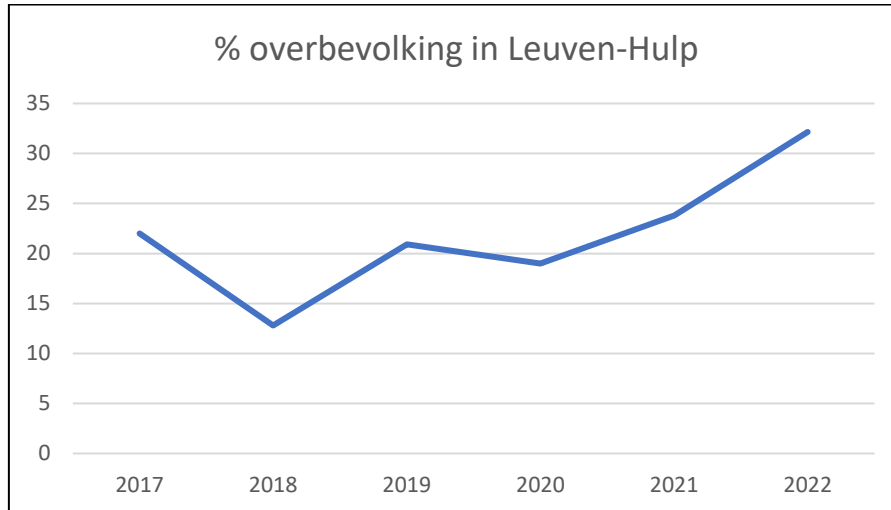
II. Bezettingscijfers op langere termijn bekeken.

Het is aangewezen om eveneens op langere termijn te kijken, op basis van de cijfers die beschikbaar zijn in de jaarverslagen van DG EPI of op SIDIS Suite.

	Gemiddelde dagbevolking Leuven-Hulp	Gemiddelde capaciteit Leuven-Hulp	Gemiddelde overbevolkingsgraad Leuven-Hulp	Gemiddelde overbevolkingsgraad België
2017	182,0	149	22,00%	11,80%
2018	168,1	149	12,80%	11,20%
2019	180,0	149	20,90%	14,40%
2020	177,3	149	19,00%	9,10%
2021	184,0	149	23,80%	10,80%
2022	196,9	149	32,15	-

Tabel 2: bezetting van Leuven-Hulp in de voorbije 5 jaar

Of grafisch voorgesteld:

Deze cijfers roepen een aantal vragen op.

- Wat is er gebeurd met de capaciteit van Leuven-Hulp tussen 2021 en 2022? Er zijn geen cellen bijgekomen. Is het personeelskader uitgebreid? Zijn er andere aanpassingen gebeurd?
- Leuven-Hulp scoort op gebied van gemiddelde overbevolkingsgraad elk jaar procentueel ongeveer dubbel zo hoog als de gemiddelde overbevolkingsgraad in de gevangnissen in België. Kan dat volledig verklaard worden door het feit dat het een arresthuis is?

In ieder geval is duidelijk dat de bezetting in 2022 in belangrijke mate hoger was dan de 5 vorige jaren, met in de loop van het jaar nog eens een stijgende trend.

III. Overbevolking en de schadelijke gevolgen hiervan op de rechten en menselijke waardigheid van gedetineerden.

De overbevolking laat zich op meerdere gebieden voelen. Blijkbaar is er geen wijziging gekomen in het personeelsbestand, waardoor dus alle medewerkersgroepen meer moeten doen in dezelfde beschikbare tijd:

- De penitentiair beambten moeten in dezelfde tijd zorgen voor de veiligheid van meer mensen, meer mensen begeleiden, voor meer mensen een menswaardig leefklimaat realiseren.
- Het gaat echter niet alleen om meer mensen in detentie opvolgen, maar er is ook sprake van een toename van onderlinge problemen als er meer mensen op een beperkte oppervlakte moeten samenleven. Met hetzelfde personeelskader moet

men dus een groter aantal onderlinge conflicten begeleiden. Deze toegenomen druk op de PBA's vergroot het risico op een grotere prikkelbaarheid, een kleinere mentale beschikbaarheid om te luisteren naar vragen en noden van personen in detentie... Dit leidt in sommige omstandigheden tot meer conflicten, incidenten...

- Een penitentiair beambte vertelt dat de sfeer in de gevangenis meer gespannen is, iedereen voelt dit aan, een kleine aanleiding kan een ernstige reactie uitlokken, zowel bij personen in detentie, als bij medewerkers.
- De directie moet zorgen voor de begeleiding en opvolging van meer personen in detentie.
- De griffie moet de dossiers van meer mensen opvolgen, in orde brengen. De boekhouding moet de kantine-aanvragen van meer mensen verwerken.
- De kok moet voor meer mensen koken.
- Als er meer personen in detentie zijn, zijn er ook meer technische mankementen die moeten opgelost worden.

De grotere bezetting heeft ook als gevolg dat men meer personen in detentie moet samen zetten in een cel. De gevolgen zijn ingrijpend.

- Minder personen krijgen een individuele cel, er wordt dus minder rekening gehouden met de individuele eigenschappen (risicoprofiel) en noden. Het is dan ook niet uitgesloten dat recente agressie-incidenten deels aan de overbevolking te wijten zijn.
 - *Niet rokers vragen vaak om een niet-rokende celgenoot, door het plaatsgebrek kan hier zelden op ingegaan worden.*
 - *Een persoon in detentie: ik wou niet samenzitten met die andere persoon, want die is gestoord, en maakt het mij moeilijk. Ik heb mij dus maar laten opsluiten in de strafcel om toch maar niet met hem samen te zitten.*
 - *Op 9 december 2022 was er een ernstig incident tussen twee personen in detentie waarbij er brand gesticht werd in de cel en één van beiden de andere in bedwang hield en bedreigde met een vork. Eén van hen had daarvoor al aangegeven dat hij zich niet veilig voelde bij zijn celgenoot, en een celmutatie aangevraagd. De directie was door plaatstekort niet op die vraag kunnen ingaan.*
- Onderhoudswerken aan cellen kunnen niet gebeuren, want dan moet men een cel kunnen vrijmaken, en er is geen mogelijkheid om die personen een plaats te geven.

- Het samen zetten van mensen die liever alleen zitten vergroot de kansen op irritatie en boze reactie.
- Voor een aantal personen in detentie is privacy erg belangrijk, dit komt meer en meer in gedrang.

De gemeenschappelijke ruimtes worden gebruikt door meer mensen.

- Hetzelfde aantal douches moet door meer mensen gebruikt worden, waardoor de tijd voor het gebruik van douches beperkt wordt.
- De ruimte voor de wandeling is niet groter geworden. Men moet dus met meer mensen gebruik maken van dezelfde oppervlakte. De overdekte ruimte, maar ook de ruimte waar er schaduw is moet door meer mensen gebruikt worden, en het samenbrengen van meer mensen op dezelfde oppervlakte vergroot het risico op conflicten, onderlinge spanningen...
- Werk: er zijn meer personen in detentie die willen werken, dus wordt de wachtlijst daarvoor weer langer. Dit zorgt dan weer voor bijkomende frustraties.

Besluit: Het effect van de overbezetting is enorm. Het gaat immers niet alleen om de optelling van specifieke effecten, maar ook om een multiplicator effect.

- Een persoon moet samen zitten, alhoewel hij gevraagd heeft om alleen te zitten. Hij moet ook nog eens de gewoonten verdragen van die andere persoon waar hij een hekel aan heeft. Maar hij zit ook meer in zijn cel, want de wachttijd om te kunnen werken is langer. De PBA van de afdeling heeft minder tijd voor een babbeltje waarbij frustraties kunnen geuit worden. Maar ook gebruik maken van de douches moet sneller. Daarnaast voelt hij de spanning in het gebouw, er is meer lawaai, want er zijn meer conflicten... De weinige tijd die men op de wandeling doorbrengt wordt ook nog eens onaangenaam omdat men met meer hetzelfde schaduwrijke plekje opzoekt...

IV. Wat heeft de Commissie ondernomen ?

Het bijhouden van deze gegevens gaf de mogelijkheid om op heel regelmatige basis met de PBA's te praten over de toestand in de gevangenis. Daardoor kon ook de rol van de commissie worden verduidelijkt en misverstanden worden rechtgezet. Zo bleek dat sommige medewerkers in de overtuiging leefden dat de CVT er op had aangedrongen dat er bedden bijgeplaatst zouden worden. Door deze regelmatige gesprekken kon de commissie ook haar bezorgdheid voor de gevolgen van de overbezetting met hen delen.

De commissie heeft de problematiek ook aangekaart bij de burgemeester en schepenen van Leuven. Het punt werd besproken op het schepencollege. Dit resulteerde in een telefoongesprek en bezoek van de burgemeester en van de

schepen van sociale zaken aan de gevangenis. De directie en de medewerkers hebben dit erg gewaardeerd. Deze politici hebben ook de bevoegde minister op de problematiek gewezen.

Daarnaast werden een aantal parlementsleden uit de regio aangesproken en werd de minister hierover in het Parlement ondervraagd.

<https://www.dekamer.be/doc/CCRI/pdf/55/ic652.pdf>

blz. 13.

Ten slotte.

In de nieuwsflash van de CTRG van 10 oktober 2022 lijkt het probleem van de overbevolking te worden gereduceerd tot het aantal grondslapers.

Op die manier wordt de impact van de overbevolking onderschat. In Leuven-Hulp zijn er 20 bedden bijgeplaatst, waardoor er meestal geen personen in detentie meer op de grond moeten slapen. Maar uit de cijfers van dit jaar blijkt dat er altijd meer personen in detentie in Leuven-Hulp zijn dan de voorziene capaciteit. Een correcte weergave is het aantal personen in detentie op een bepaalde dag vergelijken met de voorziene capaciteit (zoals in tabel 1).

Een correcte beschrijving is dat in Leuven-Hulp er permanent te veel gedetineerde personen zijn, wat een te grote druk betekent voor alle betrokkenen.

4. Het beklagrecht

4.1. De cijfers

Aantal ingediende klachten	73
Aantal genomen beslissingen	71
Aantal klachtafstanden?	0
Aantal kennelijk onontvankelijke klachten	30
Aantal klachten dat voor bemiddeling aan de CvT is doorverwezen	0
Aantal geslaagde/mislukte bemiddelingen	0
Aantal hoorzittingen van de KC 16	16
Aantal beslissingen door alleenzettelend rechter (zonder zitting)	32
Aantal beslissingen waartegen beroep werd ingesteld:	5
Gemiddeld aantal dagen tussen het indienen van de klacht en de uitspraak van de klachtencommissie:	20,17
Gemiddeld aantal dagen tussen de uitspraak van de klachtencommissie en de betekening van de klacht	3,88
Cijfers over de beslissingen	
% geheel of gedeeltelijk onontvankelijk	42,2 %
% geheel of gedeeltelijk gegrond	23,9 %
% ongegrond	33,8 %
% beroepen	7,04 %

Tabel 3: cijfergegevens beklagrecht

4.2. Kwalitatieve analyse

Om hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid als lid van de KC te vrijwaren treden de medewerkers van de KC niet op als maandcommissaris.

De KC is een vast agendapunt op de maandelijkse vergadering van de Commissie van Toezicht. Het laat toe de werking van de KC te verduidelijken aan alle leden van de Commissie van Toezicht.

Bij de invoering van het beklagrecht op 1 oktober 2020 was dit een nieuwe materie voor de leden. De KC is zich (meer) bewust van de specifieke eigenheid van een

arresthuis en tracht in alle onafhankelijkheid rekening te houden met alle aanwezige belangen en poogt dit ook over te brengen in de motivering van de beslissing.

Bij aanvang koos de KC bewust om de meeste beslissingen met de voltallige commissie te nemen zodat alle leden vertrouwd raakten met de materie. In de loop van 2022 werd deze werkwijze verfijnd: 32 van de 73 beslissingen worden nu genomen door de alleenzettelende rechter.

Er wordt niet systematisch een hoorzitting gehouden. Dit wordt voorbehouden aan die dossiers waarbij nog te veel onduidelijkheden bestaan. In 16 dossiers vonden de leden van de KC een mondelinge toelichting noodzakelijk.

Ook al brengt zijn klacht géén zoden aan de dijk, het luisteren naar het verhaal van de persoon in detentie, zijn standpunt heeft meestal een positief effect. Ook voor de KC is het oproepen van een persoon in detentie vaak verhelderend. Het werpt occasioneel een nieuw licht op de feiten dat niet kon verkregen worden op basis van de stukken uit het administratief dossier.

De KC ontvangt signalen via de maandcommissaris dat het zorgzaam luisteren sterk gewaardeerd wordt door de personen in detentie en herkent zich dan ook sterk in de opdracht dat “justice must not only be done, it must also be seen to be done”.

1. Lichte stijging van het aantal klachten – voorlichting is een aandachtspunt

Er is een stijging van het aantal klachten (73 t.o.v. 45 in 2021).

Het werkingsjaar 2022 is pas het tweede volledige jaar waarin de klachtencommissie van Leuven Hulp actief is geweest. De bevindingen kunnen dus nog niet echt in een breder perspectief geplaatst worden, maar geven eerder tendensen aan.

Uit het aantal neergelegde klachtenformulieren blijkt toch dat er bij de personen in detentie nood is aan een KC waarin zij de mogelijkheid hebben hun verweer tegen sancties te doen gelden.

Het is wel noodzakelijk de taak en de opdracht van de KC aan de personen in detentie duidelijk te maken zodat zo weinig mogelijk klachten als onontvankelijk (42 % van de beslissingen zijn niet-ontvankelijk) worden afgewezen wat leidt tot onbegrip en frustraties (voorbeelden zijn klachten in verband met overplaatsingen door het hoofdbestuur, medische beslissingen, beslissingen die niet genomen zijn door de directie of klachten over bejegening of houding van het personeel).

Voorlichting van de personen in detentie is een permanent aandachtspunt.

II. Open relatie met de directie

Al vanaf de start van de klachtencommissie valt het ons op dat de directie van Leuven Hulp een open houding toont. Dit blijkt door een vaak constructieve dialoog tijdens de hoorzittingen, maar ook door het tijdig ter beschikking stellen van de verweren. Het belang daarvan mag niet onderschat worden. De Klachtencommissie moet zich immers een beeld proberen te scheppen van wat er precies gebeurd is door de informatie van beide partijen samen te leggen.

De periodieke gesprekken met de directie ervaart de KC als zeer zinvol. Vragen om verduidelijking worden constructief uitgeklaard. Het bevordert ook het wederzijds begrip voor elkaars werking, met name dat de Directie zeer pragmatisch te werk gaat met het beperkt personeelskader terwijl de klachtencommissie moet nagaan of de beslissingen wettelijk, billijk en evenredig zijn

III. Functioneren

Hiervoor wordt verwezen naar de wetgeving in de art. 147 tot en met art. 158 van de Basiswet.

De KC zetelt en vergadert in principe tweemaal in de maand, iedere woensdagvoormiddag in de bezoekerszaal van de P.I. Er vonden periodiek besprekingen plaats met de Directie. Volgende onderwerpen werden (niet exhaustief) aangekaart:

- De vraag tot het in herinnering brengen van de te volgen procedures voor zaken waarvoor meerdere klachten werden bekomen (bv. procedure naaktfoullering)
- De beschikbaarheid van klachtenformulieren
- Belang van duidelijke en kwalitatieve rapporten aan de directeur (RAD)
- Niet benutten van de procedure van bemiddeling. De KC is van oordeel dat bemiddeling ook soelaas kan bieden bij klachten die prima facies onontvankelijk lijken wegens niet bevoegd.
- Beoordeling toerekeningsvatbaarheid van geïnterneerden door de directie in kader van tuchtprocedures
- Recht op aanwezigheid van een advocaat in de procedure van een BVM voor geïnterneerden
- Moeilijke werkomstandigheden, beperkt personeelskader, overbevolking en implicaties op het detentieklimaat intra muros.
- Bespreking van de rechtspraak van de BC

De rol van de ondersteunende juriste van het CTRG is, zowel inhoudelijk als in haar rol van draaischijf, cruciaal. Valt deze uit of is de beschikbaarheid beperkt, dan komt de werking in moeilijk vaarwater en stremt de communicatie.

De KC is tevreden wat betreft de samenwerking met de haar toegewezen jurist, mevr. Magali Vanderstraeten. De KC merkt wel op dat zij geconfronteerd wordt met een hoge werkdruk (zij verleent nog bijstand aan de KC van Dendermonde, Wortel-Hoogstraten en Oudenaarde) wat soms een snelle afhandeling van de klacht zoals voorzien in de basiswet in de weg staat. Hieraan zou kunnen verholpen worden door de jurist te ontlasten van bepaalde taken die in essentie niets te maken hebben met het divers takenpakket van de ondersteunende jurist.

De KC ervaart wel een gebrekkige communicatie over de beslissingen van de BC, de behandelingen van de beroepen en inhoudelijke feedback. Het geven van feedback van de beroepsbehandeling naar de KC zou automatisch moeten zijn.

De KC en maandcommissarissen worden geconfronteerd met vragen over de duurtijden, inzonderheid ook over de beslissingen van de BC. De KC heeft hierop echter geen vat. De duurtijden voor de BC hebben ontegensprekelijk impact bij de directie en persoon in detentie bij de beoordeling van de opportuniteitsvraag om ev. beroep aan te tekenen tegen een beslissing van de KC.

De KC is vragende partij voor een snelle beslissing vanwege de BC na een ingesteld hoger beroep. Alle actoren hebben er immers baat bij hierover snel duidelijkheid te krijgen.

IV. *Tendensen*

1. Duurtijd van de behandeling van klachtendossiers – beslissingen van de BC

De wettelijke termijnen worden in de praktijk niet gehaald. In 2022 verliepen gemiddeld 20 dagen tussen de ontvangst van de klacht en een uitspraak van de KC

Deze relatieve achterstand kan grotendeels verklaard worden door de ontoereikende administratieve ondersteuning die voorzien wordt voor de Klachtencommissies.

We kunnen niet verwachten dat de juristen het huidige hoge aantal dossiers verwerkt binnen de termijnen, gelet op hun verantwoordelijken bij de andere klachtencommissies.

Het niet (kunnen) steevast respecteren van de termijnen wringt op dubbel niveau: de directie slaagt er wél in om de zeer krappe termijnen te respecteren. Anderzijds maken korte termijnen in de praktijk een verschil uit voor de gedetineerde personen, omdat de maatregel t.a.v. gedetineerden (vaak) nog niet volledig werd uitgevoerd.

2. Géén gebruik van de mogelijkheid van bemiddeling

Tegen de in art. 153 van de Basiswet voorziene mogelijkheid tot bemiddeling door de maandcommissaris alvorens de klacht wordt behandeld, verzet de directie zich systematisch. Er vonden dus geen bemiddelingen in de zin van art. 153 van de Basiswet plaats.

Dit valt te betreuren omdat de KC op zitting soms vaststelt dat er een dialoog tot stand komt tussen directie en persoon in detentie die gemakkelijk voordien had kunnen plaatsvinden en de klacht overbodig had gemaakt. De KC kan op zitting door dit verzet ook geen enkele klacht doorsturen naar de collega's maandcommissarissen voor bemiddeling. De directie wijst erop dat ook tijdens de tuchtprocedure de betrokkene (eventueel samen met de advocaat) wordt gehoord en dat er vaak een dialoog tot stand komt.

Het klachtenrecht is in essentie een conflictmodel waarbij één van de partijen in het gelijk wordt en de andere partij zich naar alle waarschijnlijkheid tekortgedaan voelt.

De bemiddeling daarentegen stelt partijen in staat om stil te staan bij de feiten, de betekenis van de feiten, de gevolgen en herstel. Het maakt wederzijds begrip mogelijk en kan leiden tot wederzijds respect tijdens de detentieduur.

Het (durven) investeren en evalueren van het gebruik van een bemiddelingsprocedure is wenselijk.

3. Bewijs – recht op tegenspraak – camerabeelden

De gedetineerden kunnen niet altijd voldoende tegenspraak bieden op de elementen die de directie aanvoert in haar beslissingen. Zo ontbreken soms de precieze bewoordingen in het RAD, of een gedetailleerde beschrijving van de handelwijze van de persoon in detentie, of een gedetailleerde getuigenis. Hierdoor kan het recht op tegenspraak geschonden worden. De klachtencommissie kan de getuigen dan niet om verduidelijking vragen of nagaan of de betrokken getuigenis zou kunnen bijdragen tot de genomen beslissing.

Het gebeurt occasioneel dat personen in detentie vragen om camerabeelden te bekijken. De afspraken zijn nu duidelijk. Wanneer de directie in hun beslissing refereert aan de bewakingsbeelden, moeten deze beelden ook getoond worden aan een persoon in detentie. Dat impliceert dan ook dat die beelden op voldoende lange termijn moeten worden bijgehouden, zodat de KC de beelden kan bekijken. Wanneer de directie in haar beslissing niet verwijst naar bewakingsbeelden, is dat niet noodzakelijk. Het is niet duidelijk hoe vaak de beelden voorafgaand geconsulteerd worden door de directie om zich een beter beeld te vormen over

het incident. Als de beelden wel worden gebruikt moeten deze aan tegenspraak worden voorgelegd aan de persoon in detentie.

4. Drugsdossiers

De KC is en blijft van oordeel dat de dossiers “bezit of handel in verdovende middelen” niet uitsluitend mogen steunen op geurwaarneming, ook al wordt door de Directie op periodiek overleg gesteld dat het personeel hiervoor voldoende opgeleid is.

5. Motiveringsplicht

De KC werd in het werkjaar 2022 meermaals geconfronteerd met een schending van de motiveringsplicht of de motiveringsvereisten bij het opleggen van een tuchtbeslissing. De KC bracht dit element al in herinnering tijdens het periodiek overleg met de directie maar wenst evenwel te benadrukken dat de formele motiveringsplicht een motivering in feite maar ook in rechte omvat. Bij gebrek hieraan zal de KC genoodzaakt zijn de beslissing te vernietigen. Zij verwijst hierover dan ook naar artikel 8 van de Basiswet. De KC blijft toezien op een correcte naleving van voorgenoemde verplichting en vraagt uitdrukkelijk aan de directie om de nodige aandacht aan de dag te stellen.

6. Invulling van compensatie

Hoewel het klachtenrecht voorziet in de toekenning van een eventuele (niet-financiële compensatie) als een klacht gegrond blijkt, blijft het voor de KC moeilijk om dit ook daadwerkelijk te concretiseren. Zo werd er in het werkjaar 2022 slechts eenmaal een (materiële) compensatie toegekend in de vorm van burgerkledij. Voor het overige acht de KC de mogelijkheden op een compensatie miniem. De doorlooptijd van klachten zorgt ervoor dat een uitspraak van de KC pas volgt nadat een tuchtsanctie werd uitgevoerd. Bijgevolg resten er, los van het schrappen van de sanctie uit het tuchtregister, geen mogelijkheden meer voor de KC om een betrokkene te compenseren wanneer zijn klacht gegrond is. De KC denkt graag met CTRG na over de invulling van compensaties en bekijkt ook verder welke mogelijkheden er zijn binnen de muren van de gevangenis.

V. *Uitdagingen*

- Verhouding tussen de CVT en KC

Er is een inhoudelijke bezorgdheid over de verhouding tussen de CVT en de KC. Over de invulling van de rollen van de CVT (toezichtsfunctie) en KC (recht spreken) dient de CTRG verder klaarheid te scheppen. (zie vragen).

- Geïnterneerden zijn een uitermate kwetsbare groep intra muros. Op eigen initiatief bereiken zij ons moeilijk en in die zin vallen zij in grote mate buiten de scope van het klachtenrecht. Bij de behandeling van klachten, stellen we grote noden vast. Het komende werkingsjaar willen we verder investeren in de bekendmaking van onze werking om verder drempelverlagend te kunnen werken naar deze kwetsbare doelgroep.

- De termijn van uitspraak

De snelheid van de uitspraak is voor personen in detentie van groot belang. Zij wensen na behandeling van de zaak uitsluitel op korte termijn. De KC loopt dikwijls achter de feiten aan. De sanctie is vaak al verstreken op het ogenblik van de beslissing van de KC.

De schorsingsbevoegdheid van de voorzitter kan hierop vaak geen antwoord geven vermits de voorzitter zelden beschikt over voldoende informatie om een eventuele schorsing te verantwoorden.

Het blijkt vaak ook niet mogelijk om binnen de wettelijke termijn uitspraak te doen. Niet zozeer omdat de KC de zaak te lang in beraad neemt (meestal wordt er onmiddellijk na de zitting, of na ontvangst verweer beslist), maar door de hoge werkdruk op de ondersteunende juristen.

- Pleidooi voor helder taalgebruik en vorm van de beslissingen

De beslissingen van de klachtencommissie zijn beslissingen door een onafhankelijk rechtscollege. Dit betekent ook het hanteren van een jargon dat in de praktijk een hinderpaal kan vormen voor de persoon in detentie. Dit is problematisch mede gelet op de lagere geletterdheid in de gevangenis en het hoge aantal anderstaligen. De klachtencommissie wil in 2023 verder investeren in helder taalgebruik en toegankelijke beslissingen.

De aanpassingen in het sjabloon zijn een stap in de juiste richting, maar de beslissingen blijven naar de vorm uitermate omslachtig. Vereenvoudiging van het motiverend gedeelte van de uitspraak zou dat kunnen versnellen.

VI. Suggestie

Het vorm geven aan de klachtenprocedure is een bijzonder uitdagende opdracht. Zij kadert in het mee tot stand brengen van een humaan leefklimaat in de gevangenis. Dit doel realiseren kan maar als de verschillende Klachtencommissies de ruimte krijgen om te zoeken naar mogelijkheden om hun opdracht goed uit te voeren.

Het bevorderen van contact en uitwisseling tussen de verschillende Klachtencommissies via de creatie van een gespreksforum, investeren in gemeenschappelijke opleidingen en ervaringsuitwisselingen lijken ons zinvolle initiatieven.

5. De drie belangrijkste besluiten en aanbevelingen van de CvT voor 2022

5.1. Materiële omstandigheden

Om het probleem van de grondslapers op te lossen werden een aantal monocellen tot duocellen omgevormd. De gevangenis, die bij de bouw voor 149 personen was bestemd, moet voortaan 204 personen herbergen. In verblijfsruimtes die voordien door één persoon werden betrokken, werd een stapelbed geplaatst. De ruimte, het meubilair en de televisie moeten dus worden gedeeld, vaak met een persoon die men nog niet kent, soms met iemand bij wie men zich niet op zijn gemak voelt.

Leuven hulp behoort tot de oudere gevangenissen en de infrastructuur is niet meer aangepast aan de noden van vandaag. De frigo en de kasten zijn te klein, de sanitaire ruimte is miniem en niet afgescheiden, er is nauwelijks plaats om kleren of een handdoek te drogen te hangen. In sommige cellen op de vierde sectie is het erg donker.

Er was ook ongerustheid over het oproepsysteem. Personen voelen zich onveilig omdat ze degene met wie ze de cel delen niet kennen of omdat hij zich vreemd gedraagt. Een oproep geeft geen garantie op een snelle reactie en biedt geen veiligheid bij kritieke situaties.

5.2. Communicatie

Intern

Wie via een rapportbriefje een gesprek met de directie of met de PSD vraagt, krijgt steeds gehoor. Maar heel wat personen stellen nauwelijks vragen en beschikken over weinig informatie. Ze horen wel wat de directeur zegt op het rapport maar begrijpen het niet altijd of zijn niet verbaal genoeg om in dialoog te gaan en dat frustreert hen.

Het huishoudelijk reglement, dat normaal gezien een overzicht zou moeten geven van de rechten en plichten is op een aantal punten onaangepast (kledij en telefonie). Dat reglement ligt in de bib, net als andere algemene info zoals de verslagen van het overlegorgaan. De bibliotheek is echter niet permanent toegankelijk.

Extern

In de Leuvense hulpgevangenis verblijven veel jonge mensen. Ze zijn gewoon om een smartphone of computer te gebruiken en ze gamen graag. Buiten hadden ze ook toegang tot sociale media.

Door de opsluiting worden ze volledig afgesloten van de digitale wereld, met - dankzij covid - een beperkte mogelijkheid tot videobellen als enige uitzondering. Er is een grote vraag maar het aanbod is ontoereikend, deels vanwege het gebrek aan lokalen en toestellen.

5.3. Werk

Werk is schaars in de hulpgevangenis. Uiteindelijk kan iedereen die geschikt is om te werken en niet te kieskeurig is, wel aan de slag maar dat duurt gewoonlijk toch een drietal maanden. De verloning is karig, zeker voor wie in het onderhoud werkt (fatik, wasserij, keuken...).

Op basis van deze drie vaststelling formuleert de CvT de volgende aanbevelingen:

5.4. Materiële omstandigheden

De commissie verwijst naar de bepalingen van het koninklijk besluit van 3 februari 2019 betreffende de uitvoering van de artikelen 41, §2 en 134, §2 van de Basiswet. Ook al wordt de inwerkingtreding van dit besluit voor de oudere gevangenen uitgesteld tot uiterlijk 2039, het gaat wel uit van een aantal basisnormen.

Het koninklijk besluit legt oppervlakenormen vast en bepaalt onder meer dat de sanitaire cel volledig moet afgesloten zijn van het leefgedeelte, wat in de hulpgevangenis niet het geval is.

De directie kan de verblijfsruimtes natuurlijk niet groter maken en heeft geen impact op de instroom van gedetineerde personen. Maar ze kan er bijvoorbeeld wel voor zorgen dat de cellen beter verlicht en verlucht worden. Dit laatste is zeker belangrijk bij een hoge buitentemperatuur.

Indien er een masterplan voor de renovatie bestaat zou de commissie daar graag over beschikken om het te mee kunnen opvolgen.

Het hogervermelde koninklijk besluit bepaalt dat in elke cel een oproepsysteem aanwezig moet zijn, waarvan het signaal op een permanent bereikbare dienst moet toekomen. Er zijn al plannen in die zin, de commissie beveelt aan om daar snel werk van te maken.

5.5. Communicatie

Intern

Snel en punctueel - Om iedereen snel te bereiken, kunnen korte zakelijke mededelingen op een bord in de nabijheid van de wandeling worden gecommuniceerd (aangekondigde stakingen, info over de kledij, maatregelen bij hoge temperaturen, aankoop van een ventilator bij het begin van de zomer...).

Ook zou de aandacht kunnen worden gevestigd op de verslagen van het overlegorgaan, op het ogenblik dat ze in de bib beschikbaar zijn.

Er moet dan wel worden op gelet dat de info up to date wordt gehouden. Op dit ogenblik lijkt niemand daar echt voor verantwoordelijk. Zo hangen er in sommige spreekkamers nog affiches van evenementen die meer dan vijf jaar geleden plaatsvonden en zijn een aantal aankondigingen verouderd.

Digitaal - Op langere termijn zal de gevangenis informatie digitaal moeten aanbieden. Met het grote verloop in de hulpgevangenis is het nuttig om instructies snel en op gestructureerde wijze ter beschikking te stellen.

Zeker wat de kantine betreft zijn digitale lijsten een must. Niet alleen zijn ze gemakkelijk te verwerken maar aanbod en prijzen zouden eenvoudig kunnen worden aangepast, wat de transparantie ten goede komt. Misschien kan zelfs meertaligheid worden overwogen? Omdat het heel wat papierwerk uitspaart zou de gevangenisadministratie en de boekhouding in het bijzonder, er in elk geval hun voordeel mee doen.

Helder - In het algemeen vraagt de commissie bijzondere aandacht voor goede communicatie en begrijpelijke motivering voor alle beslissingen. Inzetten op transparante communicatie vergt een blijvende maar noodzakelijk inspanning.

Extern

De commissie pleit voor digitale inclusie van personen in detentie.

5.6. Werk en zinvolle dagbesteding

De gevangenis heeft weinig vat op het werkaanbod. Het klopt dat heel wat personen over beperkte vaardigheden beschikken en dus geen ingewikkelde opdrachten aankunnen, maar dat is geen reden om hen nog verder achteruit te stellen.

Er moet worden ingezet op zinvolle jobs of korte opleidingen die ook in de buitenwereld nuttig zijn.

6. Belangrijkste uitdagingen van de CvT en belangrijkste werkdomeinen voor het jaar 2023

1. De commissie zal nog meer inspanningen doen om vertrouwd te worden met de opdrachten van de andere instanties die in de gevangenis werkzaam zijn. Het afgelopen jaar werden de PSD en het CAW uitgenodigd op de vergadering. De imam, de aalmoezenier en de psychiater staan alvast op het lijstje voor volgend jaar.

2. In de gevangenis lopen ook heel wat interessante projecten. Zo is er het buddy-project voor nieuwe gedetineerden en heeft de directie, samen met Leuven-Centraal een project voorgesteld bij het Europees Fonds.

Het project, dat werd goedgekeurd en over een periode van twee jaar loopt, strekt ertoe de activiteiten van de lokale netwerkorganisaties beter af te stemmen op de individuele behoeften van de personen in detentie. De commissie wil dit graag mee opvolgen.

3. Ten slotte neemt de commissie zich voor om meer aanwezig te zijn in de gevangenis. De leden krijgen soms het verwijt dat ze voor de voeten lopen en de werkdruk van de PBA's nog doen toenemen. Dat mag er echter niet toe leiden dat de aanwezigheid wordt beperkt tot de kalme uren in de gevangenis. De commissie heeft veel respect voor het werk van alle actoren in de gevangenis en streeft naar een evenwichtig partnerschap, waarbij de dialoog centraal staat.

Bijlage

Bezettingcijfers volgens de vaststellingen van de CvT:

	aantal personen in detentie	meer dan 149	% meer dan 149	Grondslapers
5/jan	195	46	31,72	-
10/jan	191	42	28,97	-
15/jan	187	38	26,21	-
20/jan	183	34	23,45	-
11/feb	194	45	31,03	-
15/feb	194	45	31,03	-
21/feb	185	36	24,83	-
2/mrt	193	44	30,34	-
16/mrt	191	42	28,97	-
5/apr	197	48	33,10	-
12/apr	199	50	34,48	-
21/apr	190	41	28,28	-
26/apr	198	49	33,79	-
5/mei	199	50	34,48	-
12/mei	196	47	32,41	-
19/mei	201	52	35,86	-
7/jun	198	49	33,79	-
15/jun	201	52	35,86	-
22/jun	200	51	35,17	-
6/jul	197	48	33,10	-
13/jul	194	45	31,03	-
19/jul	189	40	27,59	-
26/jul	189	40	27,59	-
2/aug	191	42	28,97	-
9/aug	195	46	31,72	-
12/aug	200	51	35,17	-
15/aug	203	54	37,24	-
21/aug	201	52	35,86	-
23/aug	200	51	35,17	-
27/aug	199	50	34,48	-
5/sep	203	54	37,24	-
6/sep	206	57	39,31	2
10/sep	201	52	35,86	-
13/sep	201	52	35,86	-
20/sep	204	55	37,93	-
28/sep	200	51	35,17	-
3/okt	199	50	34,48	-

10/okt	201	52	35,86	-
13/okt	188	39	26,90	-
19/okt	192	43	29,66	-
24/okt	199	50	34,48	-
31/okt	206	57	39,31	-
8/nov	197	48	33,10	-
15/nov	198	49	33,79	-
22/nov	192	43	29,66	-
24/nov	208	59	40,69	5
5/dec	199	50	34,48	-
13/dec	200	51	35,17	-
20/dec	198	49	33,79	-
25/dec	203	54	37,24	1
Gemiddeld	196,90	47,90	33,03	